שמחת תורה תשפ"ד

אשי ישראל

השיעור השבועי מפי מורינו
הרה"צ רבי יצחק לעזער שליט"א
בעל מחבר - תוך הנחל ושיחות מוהרא"ש

גיליון שפ"ד

ניתן להאזין לשיעור בכל יום רביעי בשעה 22:10 בטלפון:077-2612984 שלוחה 9

השיעור יהיה לע"נ אמי מורתי מרת רעכיל בת ר' יצחק הריני כפרת משכבה.

חסדי ה' יתברך, אנחנו זוכים להיות עכשיו בליל שישי של סוכות – **אושפיזא דיוסף הצדיק**, ועתה היא ההכנה ליום **הושענא רבא**, ואחריו **שבת שמחת תורה**, ואח"כ **שבת בראשית**. בשמחת תורה מסיימים את פרשת וזאת הברכה, והשבוע שאח"כ זה שבת בראשית.

ועתה, באושפיזין דיוסף הצדיק – שעליו כתיב (דה"א כט, יא) "**כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ**", כי הצדיק מחבר את הכל ביחד – זהו זמן מסוגל מאד להכין את עצמנו לדעת אל אילו קדושות אנחנו נכנסים עכשיו...

יש קבלה מהרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, שמי שמכין את עצמו ומקשר את עצמו אל הקב"ה באלו הימים האחרונים של החג, הוא מובטח שיהיה מקושר אל הקב"ה כל השנה כולה! בימים אלה יש כח מיוחד לקשר את האדם אל הקב"ה, עד שיזכה שיתקיים אצלו הנאמר בליל חג השבועות (תפילה קודם הלימוד): "**ליעול ולא ליפוק**" – להיכנס ולא לצאת! שנזכה להיכנס לתוך הקדושה, ולהיות קבוע שם!

אכן, רביז"ל מלמד אותנו לימוד של **רצוא ושוב**, אבל ר' נתן מסביר (ליקוה"ל שבת ה"ז אות נז) שגם בתוך ה'רצוא' יש בחינה של 'רצוא ושוב', כי כשיש אצל האדם בחינה של '**שוב**' זה לא אומר שהוא צריך לצאת לגמרי מהקדושה, אלא יכול להיות שהוא בבחינת 'רצוא' – הוא בתוך הקדושה, וגם בתוך הקדושה יש בו ענין של 'שוב'; כי אין זה שאדם עומד על מדרגה אחת ללא שום שינוי, אלא גם בתוך הקדושה בעצמה – הנה הוא עולה והנה הוא יורד כדי לעלות עוד יותר!...

הכלל, הימים האחרונים של חג הסוכות הם ימים של התקרבות מיוחדת בין ישראל לאביהם שבשמים.

יוסף הצדיק הוא האושפיזא האחרון לפני דוד המלך, והעניין בזה, כי הצדיק מקבץ אצלו את כולם, כי זוהי מדתו של יוסף הצדיק, שהיא מדת ה׳**יסוד**׳, ועל כן אח״כ מגיעה מדת ה׳**מלכות**׳, כי מדת ה׳יסוד׳ הוא המשפיע שמקבץ את כל מה שהיה מקודם – כל מה שזכינו עד עתה: **אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, ויוסף**, שהוא המדה שמקבצת את כולם אל מדת ה׳**מלכות**׳ – **דוד המלך**, כולם מתקבצים אצל יוסף הצדיק!

וכך הוא אפילו אצל משה רבינו בעצמו, וכמ״ש (שמות יג, יט) ״**וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ**״[1], דהיינו שמשה רבינו ג״כ קישר את עצמו ל׳**עַצְמוֹת יוֹסֵף**׳ – אל **עצמיותו** של ה׳**צדיק יסוד עולם**׳!

לימודי הצדיקים הם לימודים חיים! יוסף הצדיק הוא בנו של רחל אמנו, שהיא אמרה בשעה שהוא נולד (בראשית ל, כג) ״**אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי**״, כי הצדיקים מאספים מאיתנו את החרפות והבושות שלנו! **כל אחד יודע כפי נפשו איזו חרפה ובושה הוא נושא על עצמו, אבל אסור לאדם להתרחק ח״ו מהקדושה מחמת החרפה והבושה!**

רבינו אומר (ליקו״מ ח״א סי׳ לא) שיש ענין של (תהלים סט, כא) ״**חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי**״, אבל רבינו אומר שם, שזה לא ח״ו שאדם יבוא לאיזה יאוש, עצבות או דיכאון מרוב החרפות האלו, אלא צריך להיות ענין של ״חֶרְפָּה שָׁבְרָה ׳לִבִּי׳״, ׳לִבִּי׳ דייקא, דהיינו ענין של ׳**לב נשבר**׳.

רבינו שיבח מאד את ענין ׳לב נשבר׳; הפסוק אומר (תהלים נא, יט) ״**לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה**״, והצדיקים מכנים בנו את הענין של ׳לב נשבר׳! איתא בשיחות הר״ן (סי׳ רלא): **סַפֵּר לִי אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁאַל אֶת רַבֵּנוּ זַ״ל, מַהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין לֵב נִשְׁבָּר לְמָרָה שְׁחוֹרָה. הֵשִׁיב לוֹ: לֵב נִשְׁבָּר הוּא כָּךְ: שֶׁאַפְלוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בֵּין הָעוֹלָם וַחֲזִיר פָּנָיו וְיֹאמַר: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם״ וְכוּ׳. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה בְּעַצְמָהּ וּבְתוֹךְ כָּךְ אָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל בְּעַצְמוֹ: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם״, בְּהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא וּבִנְשִׁיאַת יָדַיִם בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ כְּדַרְכּוֹ**; כי זהו סימן שיש לאדם ׳לב נשבר׳ באמת, שהוא משתוקק באמת אל הקב״ה ואומר ״**רבש״ע, אני רוצה לחיות

[1] רבינו מביא את הפסוק הזה בליקו״מ ח״א סי׳ רי״א לענין הנסיעה לצדיקים על ר״ה וההתקשרות אליהם, ע״ש.

דבוק בך! אני כ״כ רחוק, תקרב שתמיד נעסוק בזה, לקרב עוד נשמות אותי!״... **ועוד נפשות לתוך מחנה דקדושה!**

כשאדם משתמש עם החרפות שיש לו בצורה כזאת – כדי להתקרב אל הקב״ה – אזי אז הוא בדרך הנכון, בדרך של הצדיקים!

כשאדם אוחז בזה – **הוא** מקושר אל הצדיק, הוא מקושר ליוסף הצדיק, שנקרא **יוסף** ע״ש **תוספת** קדושה, בבחינת ׳**מוסיף והולך**׳.

זהו שאמרה רחל אמנו בעת לידת יוסף: ״**אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי**״, כי ע״י יוסף הצדיק יתקיים אספת החרפות והביזיונות כדי להשתמש עמם בדרך נכונה; לא כתוב ״**ביטל**״ את חרפתי, או ״**גירש**״ את חרפתי, אלא ״**אסף**״ את חרפתי, דהיינו כל החרפות שהיו לי – עתה **יתאספו** ויתהפכו לדבר קדוש, שאזכה להתקרב יותר אל הקב״ה, אהיה **נאסף** אל הקדושה!

ועל כן כל הקדושות הקודמות הן מתקבצות ונאספות אל תוך המדה של יוסף הצדיק, ומשם משפיע הלאה להמלכות – לבנות את מלכות שמים, לגלות מלכות שמים! שזה כל אחד ואחד מאיתנו, שאנחנו צריכים לקבל את קבלת עול מלכות שמים, להיות דבוקים בהקב״ה!

ברם, עדיין לא קראה רחל את שמו **יוסף**, אלא רק כשאמרה (בראשית ל, כד) ״**יֹסֵף ה׳ לִי בֵּן אַחֵר**״, ורק אז: ״**וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף**״, והעניין בזה: איך יודעים שהתקיים בשלימות ״**אָסַף אֱלֹקִים אֶת חֶרְפָּתִי**״ – שזכינו לקחת את החרפות האלו ולהפוך אותם אל הקדושה? אם מתקיים ״**יֹסֵף ה׳ לִי בֵּן אַחֵר**״ – אני מחפש תמיד לקרב את ה׳**אַחֵר**׳, לקרב רחוקים, לקרב **אחרים**, לגלות להם את האוצרות הנפלאים שזכינו להם! **זה היה הרצון של רבינו,**

עבודת התפילה נקראת עבודת ה׳מלכות׳, כי איך יודעים שאדם קיבל על עצמו מלכות שמים? ע״י פיו, וכדאיתא בתיקוני זוהר (יז.) ״**מלכות פה**״, שזה אדם שהוא תמיד פותח את הפה שלו לדבר אל הקב״ה, שזהו הכתוב ג״כ אצל יוסף הצדיק בעת שהתגלה לאחיו (בראשית מה, יב) ״**כִּי פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם**״, ואיתא שם ברש״י: ״**כִּי פִי הַמְדַבֵּר אֲלֵיכֶם בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ**״; מה זה ׳**לשון הקודש**׳? שאדם **מקדש** את **הלשון** שלו! הן בדיבורי תורה, הן בדיבורי תפילה, והן בדיבורים טובים – לבני הבית ולאחרים, **תמיד לומר**

מילה טובה! יוסף הצדיק נקרא ע״ש קדושת הברית, שזה ענין של מצות **ברית מילה** – ׳**מילה**׳ היינו **תיבה ומילה** של תפילה!

ועל כן מיוסף הצדיק בא מיד היום האחרון של שבעת ימי הסוכות – שזה **דוד המלך**, מדת ה׳**מלכות**׳ – ענין הדיבור, והוא יום ׳**הושענא רבא**׳, יום שנשמות ישראל זוכים ל״**הושענא רבא**״ – **ישועה גדולה ורבה!**

לא לחינם נקרא יום זה אצל עם ישראל בשם ׳**הושענא רבא**׳, שבפשטות נקרא כן מחמת שבכל יום מימי הסוכות עושים הקפה אחת ואומרים ההושענות של אותו היום, אבל ב׳הושענא רבא׳ עושים שבע הקפות, ומתפללים הרבה, על כן זה נקרא ׳**הושענא רבא**׳, אבל טמון בתוכו ג״כ הזכות של אותו יום, שזוכים בו ל׳**ישועה גדולה**׳!

בליקו״מ ח״א סי׳ ע״ד, מסביר רביז״ל את ענין ׳הושענא רבא׳, שהוא ענין של ׳**דיבור בלא דעה**׳, היינו שאדם מכנים היטב בעצמו שהוא מדבר דיבורים קדושים **תמיד**! בין אם הוא מבין מה שהוא אומר – בלימודו או בתפילתו, ובין אם הוא לא מבין, הוא לא מפסיק לפעול עם פיו! זה ענין של ׳**דיבור בלא דעה**׳ – הדיבור שלך יהיה דבוק בהקב״ה! ואתה צריך לקבוע זאת בעצמך!

ב׳הושענא רבא׳, עיקר העסק הוא עם הערבות, וערבות הן דומות לשפתיים, והלימוד בזה, שאדם ידע שזו העבודה שלו – לבלות שפתיו עם דיבורים של תורה ותפילה, צדקה וחסד, זה עסקו כל היום! וכמו שדוד המלך אומר (תהלים קיט, צז) ״**מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם׳ הִיא שִׂיחָתִי**״, וזה הולך על לימוד התורה, שלפעמים זה אצל האדם בבחינת ׳**הִיא שִׂיחָתִי**׳, שמבלבלים את האדם: ״מה, אתה אומר תהלים?... מה זה להגיד תנ״ך, משניות, גמרא – בבלי ירושלמי תוספתא? אתה אומר את זה? מה זה?!״...

אבל באמת כן הוא, שיש ענין של ״**מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ**״ – עם אהבת התורה שלי, אזי ״**כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי**״ – אפילו בדרך של ׳שיחה׳... ולזה צריכים ענין של ביטול, היינו כשאדם זוכה להיות בבחינת ׳**מה**׳ – אני כלום! לא שאני מחפש שיכבדו אותי על שאני לומד וכו׳, אלא ״׳**מָה**׳ אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ״ – אם אדם הוא בבחינת ׳**מה**׳, שהוא בטל ומבוטל לגמרי, זו נקראת אהבת התורה באמת, שהוא לומד בתמימות

ופשיטות, ואיך רואים את זה? אם **״כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי״** – אפילו בדרך של **׳שיחה׳**... אם זוכה להבין – בוודאי זה הכי טוב, אבל העיקר שאדם יהיה קבוע בזו השיחה!

רבינו אומר שם בתורה ע״ד, ש׳הושענא רבא׳ מוכרח לבוא לפני שמחת תורה, אי אפשר לעשות את הושענא רבא אחר שמחת תורה... כי ענין של ׳דיבור בלא דעה׳ – עניינן של הערבות – מוכרח לבוא לפני שמחת תורה! **אתה לא תגיע לשמחת תורה אלא רק אם תקדים לפני כן את הושענא רבא!**

נמצא, שיום הושענא רבא הוא יום גדול וקדוש מאד, ומקובל אצל עם ישראל שאז הוא **׳פתקא טבא׳** – זה היום של הפתקאות, כי אז גמר החתימה, בבחינת ׳חותם בתוך חותם׳, כי אז נחתם כל הרצונות שהיו לנו בכל **חודש אלול**, וזכינו להיות אצל רבינו בימי **ראש השנה** הקדושים, ולאחמ״כ זכינו ליום **כיפור**, ואח״כ **כל ימי הסוכות**, וביום הושענא רבא יש **׳פתקא טבא׳** – שמוסרים את הפתקאות, ומה אנחנו עושים אז? אומרים להקב״ה **״רבש״ע, כל השיחה שלנו היא בתורה ותפילה!״...**

כי באמת צריכין את שניהם ביחד, וכמו שאומר רביז״ל (ליקו״מ ח״ב סי׳ כה) שצריכין לעשות מהתורות תפילות, שזהו ג״כ כתוב של הפסוק **״מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי״**, **׳מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ׳** – אם אני לומד תורה בבחינת **״מה״**, שאני בטל ומבוטל, מה הראיה? ש**׳כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי׳** – כל היום אני מתפלל ומבקש את הקב״ה **״רבש״ע, תזכה אותי לקיים את התורה!״**... כל אחד צריך תמיד לבקש את הקב״ה **״רבש״ע, אני רוצה שהתורה היא זו שתלמד אותי איך זוכים להיות יהודי!״...**

פעם שמע ר׳ ישראל סלנטער ז״ל איזה יהודי שאמר שהוא זכה ללמוד את כל הש״ס, ענה ואמר ואמר ר׳ ישראל: **״יפה מאד, אבל מה הש״ס לימד אותך?!״...** זכית ללמוד את הש״ס – אתה תלמיד חכם, ידען ובקי, אבל מה התורה הקדושה לימדה אותך?... השתנית? נעשית בעל מידות טובות? הכנעת ושברת את הגאות והישות שלך? התחלת להכניע את עצמך לפני הקב״ה?...

זה הענין של **״׳מָה׳ אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ״** – **׳מה׳** הוא ענין של **ביטול גמור!** דוד המלך היה סמל לזה, וכמו שרואים בכל

מזמורי ספר תהלים, איך שאמרם בכזה לב נשבר וביטול גמור, והרגיש ממש 'כלום', ועל כן הוא אמר על עצמו (תהלים קט, ד) "**וַאֲנִי תְּפִלָּה**" – כל המהות שלי היא תפילה!

ועל כן דיקא דוד המלך הוריש לנו את ספר התהלים, מחמת הביטול הזה שזכה לו, עד שזה נאמר ברוח הקודש, שכל אחד ואחד מישראל, בכל הדורות, יכול למצוא את עצמו שם!

הכלל, אם אדם רוצה שיתקיים אצלו "**מָה אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ**", צריך שיהיה בבחינת "**כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי**" – שאני שָׂח ומבקש מהקב"ה שאני רוצה לקיים את התורה!

נשוב לענייננו: ליל 'הושענא רבא' ויומו הוא זמן מסוגל מאד, וזה מתחיל עתה, עם קדושת יוסף הצדיק, שאז מתעורר האדם לקחת לעצמו את כל הלימודים של הצדיקים בתמימות ופשיטות, לזרוק את השכל, לדעת שהצדיקים מלמדים אותנו **איך זוכים להיות יהודים**! לקדש את הדיבור שלנו! ואז זוכים שהקב"ה מוסר הפתקאות למלאכים הקדושים הטובים, לחונן ולהעניק חיים טובים ומבורכים לכל עם ישראל, שיזכו אח"כ להגיע לידי **שמחת התורה** באמת!

שזה מה שמגיע אח"כ – **שמיני עצרת ושמחת התורה**, שעל היום הקדוש הזה כתוב בזוהר הקדוש דברים נפלאים מאד, וכל ספרי הצדיקים מלאים עם זה – מהי המעלה של יום **שמיני עצרת – שמחת תורה**, שעל היום הזה איתא בדברי חכמינו הקדושים (עי' רש"י במדבר כט, לה): "**קשה עלי פרידתכם**" – אכן היו את כל שבעת ימי הסוכות, אבל "קשה עלי פרידתכם", ועל כן "**בבקשה מכם, עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכם**" – וכך יישאר הקשר ביניינו!

ואיתא בדברי חכמינו הקדושים (סוכה מח.) עה"פ (דברים טז, טו) "וְהָיִיתָ **אַךְ** שָׂמֵחַ" – '**אך**' מגיע לרבות או למעט, ומה ענין '**אך**' לשמחה? אומרת הגמרא: "**לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה**"; כי כשמגיע היום האחרון של היו"ט, זה הזמן שאדם נמצא לבד עם המלך!

בכל שבעת ימי הסוכות, היו מקריבין בביהמ"ק שבעים פרים (מלבד כבשים ואילים), כנגד שבעים אומות העולם, ובכל יום היה פוחת והולך, דהיינו ביום הראשון הקריבו י"ג פרים, ביום השני י"ב, ביום השלישי י"א, בכל יום מפחיתים פר אחד, והיום – יום שישי של סוכות – היו מקריבין שמונה פרים

[שזה מה שאנו קורין בתורה מדי יום בחג], ובהושענא רבא שבעה פרים, בסה״כ היו שבעים פרים, ומדוע פוחתים והולכים? אומרים חכמינו הקדושים, שבכך משדרים מסר לכל אומות העולם, שכנגד מה שהם עשו לעם ישראל בכל הדורות, מה אלו הפרים פוחתים והולכים, אף הם פוחתים והולכים...

אבל, בשמיני עצרת, מקריבים רק ״**פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד**״, רק אחד! למה? כי אז הקב״ה אומר: ״**עכשיו אני משלח את כולם; אין לי עסק עם אף אחד, אלא רק עם נשמות ישראל לבדו**״... אנחנו לבד עם הקב״ה!

צדיקים אמרו, שבעת תפילת נעילה ביו״כ התחלנו לנעול את הדלת ולהיסגר יחד עם הקב״ה, וזה מתקיים בשלימות ביום שמיני עצרת, שאז אנחנו לבד עם המלך!

והמקור לענין זה הוא בזוהר הקדוש (נח, סד:), וכה דבריו: ״**וּבְעוֹד דְּאִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי עִם מַלְכָּא**״ – בזמן שהוא נמצא לבד עם המלך, ״**שָׁאֵיל לֵיהּ כָּל צָרְכּוֹי וְיָהֵיב לֵיהּ**״ – הוא שואל את כל מה שהוא רוצה, ויתנו לו!

משל למלך בשר ודם השוכן בארמונו, ויש הרבה אנשים שחפצים להיכנס אל המלך ולשטוח בפניו בקשותיהם ומשאלותיהם, אך אין זה כ״כ פשוט לקבוע תור אל המלך, ועד שקובעים איזה תור – זה עם המתנה של חדשים ואף שנים, וגם כשמגיע זמן התור – נותנים לך דקה או שתי דקות לשאול מה שאתה צריך, ותו לא; וגם אחר שתבקש מה שאתה צריך, וכי מובטח שהמלך יסדר תכף ומיד את משאלתך? זה גם לא כ״כ פשוט... ובפרט כשנמצאים מסביב כל השומרים והשרים וכו׳, הרי אתה לא נמצא ביחידות עם המלך, וזה גורם ג״כ מוסיף בושה למבקש שידבר מול כולם וכו׳, כל זה כי לא נותנים יחס מיוחד לכל איזה אדם פשוט שמגיע...

משא״כ אם מגיע זמן כזה שאתה נמצא ׳לבד׳ עם המלך! אין אף אחד שנמצא איתך! אתה זכית להיכנס אל המלך, ואתה לבדך עמו, אזי אם יהיה לך ישוב הדעת, אתה תנצל את ההזדמנות הכי גדולה שלך לבקש כל מה שאתה רוצה, והמלך יענה לכל משאלות ליבך...

זה הענין של **שמיני עצרת ושמחת תורה**, שאדם נמצא **לבד עם המלך**!

אדם שומע זאת ותמה: ״וכי אני ׳לבד עם המלך׳? אני רוקד יחד עם הרבה

אנשים, ואיך אני 'לבד'?"... אבל רבינו מלמד אותנו את העניין של **התבודדות**, שאני לבדי עמו יתברך, ולא מעניין מה קורה מסביב...

כמובן, בשביל להגיע לזה, אדם מוכרח להתחיל בזה שהוא באמת לבד עם המלך – הקב"ה, ואם יזכה להגיע לזה – לקשר עצמו כ"כ אל הקב"ה עד שהוא מרגיש באמת 'לבד עם המלך', כבר לא משנה לו אם יש עוד עשרה, עשרים, מאה או אלף אנשים עמו ביחד, הוא לבד עם המלך!

וכך מתקיים בעת שמחת תורה, שאדם נמצא לבד עם המלך, וזה מתבטא ביותר כשהוא זוכה שיש לו הזדמנות לאחוז מעט את הס"ת – לכמה דקות, כי בכך בוודאי זוכה להקשר הזה, כי הרי זוהי התורה של הקב"ה, עצם עצמיות אלקותו, ועתה נמצא אתה '**ביחודא שלים**' – ממש לבד עם המלך, ואם יש לך שכל – "**שְׁאֵיל לֵיהּ כָּל צָרְכּוֹי**" – תבקש כל מה שאתה צריך, "**וְיָהֵיב לֵיהּ**" – יתנו לך! אתה שמח בשמחה גדולה ורוקד וכו', אבל ראה שהשמחה הזאת תביא אותך לעובדא ולמעשה – **תבקש בתוך השמחה שלך: רבש"ע, אני רוצה תמיד להיות דבוק בך!**

יש מנהג מקובל אצל אנשי שלומינו, שבשעה שרוקדים בשמחת תורה ואדם אוחז את הס"ת, שיקבל בשבועה שילך לרבינו אחר הסתלקותו; זה בוודאי דבר גדול, אבל בזה צריכין להתבונן היטב: **כמה יותר יפה שיש לאדם שכל ודעת, והוא זוכה להגיע למצב כזה לבקש מהקב"ה: "שאזכה להיות אצל רבינו כבר בעודי כאן בזה העולם!"... וכי אדם צריך לחכות עד שיעברו ימיו ושנותיו ואז יבוא אל רבינו? אנחנו צריכים כבר לקשר את עצמנו עכשיו לרבינו!**

וכמו שדיברנו באומן, שהנה זכינו ב"ה להיות אצל באומן בר"ה, וביקשנו והתפללנו וכו', וכי היה זה 'ביקור' בעלמא וחוזרים חזרה הביתה?... **אנחנו צריכים לקחת את רבינו איתנו! שרבינו יחיה אצלנו, בבית שלנו, בכל העניינים שלנו! נראה איך שאנחנו מקיימים את העצות של רבינו, ומפרסמים את העצות של רבינו, מפיצים, מדפיסים, ומקרבים את כולם אל האור של רבינו!**

זה נקרא שאדם הוא **כבר עכשיו** אצל רבינו, ולזה כ"כ מסוגל היום האחרון של החג, לבקש שאנחנו נזכה להיות **תמיד** מקושרים לרבינו, שומעים את

העצות הקדושות שרבינו מלמד אותנו וזוכים לחיות איתם!

צריכים לזכור ששמיני עצרת זהו זמן שזוכים לפעול ישועות בכל העניינים! הרי בשמ״ע מתחילים להתפלל על הגשם, והגמ׳ אומרת (ריש מס׳ תענית): ״**גשמים היינו פרנסה**״; שאז מתפללים על הגשמים – היינו פרנסה – לכל השנה כולה, ומקובל מרבינו שיחה, שאמר רבינו: ״**בליל שמיני עצרת, בברכת ׳אמת ואמונה׳, מחלקים פרנסה לכל השנה**״; וזה מובן מאד מדוע דוקא ביום שמ״ע ומדוע דוקא באותו קטע בתפילה, כי הרי ביום שמ״ע מתפללים על הגשם – שזה פרנסה, ועל כן אז קובעים הפרנסה לכל אחד, ודוקא בברכה זו שאחר קריאת שמע, כי כל ברכת ׳אמת ואמונה׳ מדברת מעניין קריעת ים סוף, מספרים בה ״המעביר בניו״ וכו׳ – את כל ענין קריעת ים סוף, והרי חכמינו הקדושים אומרם (פסחים קיח.): ״**קשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף**״; וכמה על אדם לבקש מהקב״ה שיזכה לשפע קודש בכל השנה!

וכשם שיש ענין של ׳פרנסת הגוף׳, כן ישנה ׳פרנסת הנפש׳, והא בהא תליא, וכדאיתא בדברי רביז״ל (ליקו״מ ח״א סי׳ ט): כפי שמפרנס האדם לאביו שבשמים בתפילתו – כן נשפע עליו פרנסה; וכן הוא אצל אדם שצריך למצוא את זיווגו, כשהוא מתפלל אל הקב״ה, ומקשר את עצמו **ומשדך** את עצמו אל הקב״ה בתפילתו, זוכה למצוא את זיווגו!

וכלל גדול הוא בידינו: כשמדברים מעניין ׳מציאת הזיווג׳ זה הולך גם על ׳שלום בית׳, זה המשך מציאת הזיווג! כי מציאת הזיווג ללא שלום בית – לא שווה כלום... השלימות שצריכה להיות היא: **אדם זכה למצוא זיווגו, זכה להתחתן, והבית שלו זה הבית של השכינה הקדושה! זה הכי חשוב!**

והזמן לכל הדברים האלו הוא בשמיני עצרת – שמחת תורה, ביום הזה פועלים אותם! וכשיש לאדם שכל, הוא מנצל את זה!

והנה, רביז״ל הזהירנו מאד **בכל השנה** ממשקה המשכר, וזה ביותר ביום הקדוש שמחת תורה, שעל זה הזהירו ג״כ שאר צדיקים; הרבי ר׳ אלימלך זי״ע הזהיר מאד מאד על זה, כי בפרט בשמחת תורה יש מנהג אצל העולם שעושים קידוש ואז מתחילים לשתות יין ושאר משקאות, וזה נעשה ׳פורים קטן׳... **וזה אסור בתכלית האיסור!** אצל רבינו זה לא מדובר דוקא על יום

קדוש זה, כי בכל השנה אין מקום לכל זה בחדרו של רבינו, אבל בעיקר ביום שמחת תורה צריכים לשמור מזה, כי אצל אחרים זה מצטייר כיום שמחה ושותים וכו', והרבי ר' אלימלך אמר שח"ו לא יתערב זר בשמחתו, וזה אסור!

וכאמור, צריכים להיזהר בזה תמיד, רבינו הזהיר אותנו לבלי לשתות יין אלא רק לקידוש והבדלה, וכן בפורים שותים קצת, אבל שאר הזמן – כלל וכלל לא, ובעיקר ביום שמחת תורה, שאז הזמן שאדם צריך להתעורר מאד, ואותה התעוררות שיש לנשמות ישראל בפורים, שאז שופכים את לבם לפניו יתברך, אחר ששתה קצת, ויושב בפינה ובוכה להקב"ה, כן בשמחת תורה – אם אדם יש לו שכל, **בלי השתיה** יקיים את זה, שישב ויתבודד באיזו פינה – אם זה בתפילה בביהכנ"ס, הרי אנחנו כמה שעות בביהכנ"ס, ויש זמן! ובעיקר כשכולם עולים לתורה בשמחת תורה, וגם ילדים, כדי לתת להם את ההרגשה שהם קשורים לתורה הקדושה, **כולם**! שהבית יהיה בית של תורה, בית של תפילה!

וכאמור בראשית דברינו, החוזה מלובלין אמר על ימים קדושים אלו – הימים האחרונים של סוכות – שצריכים להיזהר ביותר לשמור על קדושתם, וזוכים לדברים נפלאים לכל השנה!

ועתה הוא האושפיזין של יוסף הצדיק, אשר עליו כתיב בפרשתנו – פרשת 'וזאת הברכה': "**וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבֹרֶכֶת ה' אַרְצוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת**", ופה – בברכתו של משה רבינו אל יוסף שברכו כעין ברכותיו של יעקב אבינו – מונח כל הסוד של יוסף הצדיק:

"**וּלְיוֹסֵף אָמַר**" – תחילה יש לנו פה את המעלה של ה'**אמירה**' קדושה, דיבור קדוש, שזה ענין של "וּלְיוֹסֵף אָמַר", וממשיך ואומר: "**מְבֹרֶכֶת ה' אַרְצוֹ**" – הקב"ה מברך את הארציות והגשמיות שלו, דהיינו שזוכה להבין שבתוך הארציות והגשמיות יש הקב"ה, יש אלקות! שזהו כל הסוד של הסוכה, שהיא מחברת בין רוחניות לגשמיות, כי בתוך הסוכה הקדושה אדם אוכל ושותה ולן, הוא עושה את הכל בתוך הסוכה, ובכך מתרצה להקב"ה, שזהו "מְבֹרֶכֶת ה' **אַרְצוֹ**" – '**ארצו**' הוא ג"כ לשון של **רצון**, שבתוכו יש אותיות **צ"א**, שהוא כמניין **סוכה**, היינו שמקשר את עצמו – כל הרצונות שלו – להקב"ה, אפילו

כשעוסק בגשמיות – אוכל, שותה, עוסק בעסקיו ובפרנסתו!

ומה הסימן על זה? **״מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת״** – שהצדיק מקשר את הכל ביחד, הן את השמים, בחינת **׳מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל׳**, שעל זה אומר רש״י: **״ממגד. לשון עדנים ומתק״**; כי הצדיק ממתיק לנו את החיים! מכנים אצלנו **׳מגד שמים׳**, דהיינו שנזכה להרגיש את זיו השכינה – התענוג העליון שיש כאן כשאתה נמצא עדיין בזה העולם, שזהו **״מְבֹרֶכֶת ה׳ אַרְצוֹ״** – **׳ארצו׳** דייקא, היינו שתרגיש את הכל כאן בארץ!

וזהו שאומר רש״י: **״מְבֹרֶכֶת ה׳ אַרְצוֹ. שלא היתה בנחלת השבטים ארץ מלאה כל טוב כארצו של יוסף״**; כי אין דומה לארציות של הצדיק, כי הוא זוכה לקדש אותה ב**׳מגד שמים׳**, לחבר את הכל ביחד! וזהו שמזכיר רש״י הלשון **״שלא היתה וכו׳ ארץ מלאה ׳כל טוב׳** כארצו של יוסף״ – רביז״ל אמר פעם על העניין של **׳כל טוב׳**, שזה כולל את הכל, וכלשונו (ליקו״מ ח״ב סי׳ קיא) **״כל הטובות שבכל העולמות״**; את זה מקבלים מיוסף הצדיק! זוהי הנחלה של יוסף הצדיק!

זה פירוש הברכה **״מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל״**, שזו הברכה שקיבל יעקב אבינו מיצחק אבינו (בראשית כז, כח) **״וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם״** וגו׳, שזו הברכה של התורה הקדושה, וכמאמרם ז״ל (בראשית רבה סו, ג): **״מִטַּל הַשָּׁמַיִם, זוֹ מִקְרָא. וּמִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ, זוֹ מִשְׁנָה. וְרֹב דָּגָן, זוֹ תַּלְמוּד. תִּירֹשׁ, זֶה אַגָּדָה״**.

ואת כל זה מלמדנו יוסף הצדיק, שאתה יכול להיות כאן בזה העולם, ואתה מקבל ברכת **׳מגד שמים מטל׳** – **׳טל׳** הוא **׳טל של תורה׳**, כדברי הזוהר הקדוש (תיקוני זוהר יב.): **״כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה, טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ״**; ומה זה **׳טל תורה׳**? **׳טל׳** הוא **ל״ט** אורות!

רביז״ל מסביר (ליקו״מ ח״א סי׳ יא), שיש **ל״ט** מלקות – שאדם מרגיש שמלקים אותו... הוא עושה את עבודתו, אבל כולו ממורמר, הוא חושב שמלקים אותו... מתלונן על הפרנסה שלו, מתלונן על שלום הבית שלו, הוא מרגיש כאילו מלקין אותו... אבל אדם שיש לו שכל – כך יוצא מדברי רבינו שם – הוא יודע שישנם **ל״ט** מלאכות המשכן, ואתה צריך להתעורר **״הרי אתה בונה עכשיו משכן! וכי אתה חושב שמלקין אותו? נותנים לך מכות?!... אם יש לך שכל אתה יודע**

שזה ממש 'מלאכת המשכן' – אתה בונה משכן הן לעצמך והן לאחרים!"...

זה ענין 'טל של תחיה', שאדם תמיד חי עם חיות חדשה לגמרי...

זהו מה שמתברך יוסף: "**מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל**", ונוסף על זה: "**וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת**" – אם מנסים להבין פשטות מילים אלו, זה נשמע משהו מאד מאד עמוק... הנה ידוע הלשון 'נוקבא דתהומא רבה' – שאדם מרגיש רח"ל שהוא ממש למטה, "מתחת לאפס"... וכך היא הלשון פה: "**וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת**"; ואדם מתמיה מאד: וכי גם שם יש איזו ברכה?! אבל אמר רבינו ז"ל: **אפילו כשאדם נמצא בשאול תחתית, יש אפשרות גם שם לחיות מקורב להקב"ה!** זהו גילוי של רבינו המחזק את האדם בכל מצבי החיים, ומנחם אותו בכל העניינים! אדם אומר "אני הייתי שם והרגשתי היטב זאת, אני יודע מה פירוש 'וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת'", והוא לוקח את לימודי הצדיק ומתחזק!

אם מתבוננים במילים אלו – 'וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת', רואים שלמעשה אין יותר למטה מזה... אין עוד לאן ללכת... 'תהום' לעצמו זה דבר עמוק מאד, אבל לא מספיק זאת אלא 'רובצת תחת' – היינו שהוא רובץ תחת התהום... אבל גם שם יתקיים: "**מְבֹרֶכֶת ה' אַרְצוֹ**"! החל "**מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל**" ועד "**וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת**" אתה דבוק בהקב"ה!

זוהי מתנה נפלאה שזוכים לקבל מהצדיקים, שזהו עניינו של **יוסף הצדיק**, שהוא מקשר את הכל! ומתקיים "**וַיְקַבֵּץ מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ**", היינו שיש דרך לקחת את **העצמיות** של הצדיק בכל מקום שאנחנו נמצאים, הן כשאנחנו ירדנו להיכן שירדנו, והן אנחנו חושבים שאנחנו 'בגדלות' – צריכים להמשיך, ולא לעצור שם, ללכת ולהתקדם הלאה, לסלק את הכל!

הנה אנחנו זוכים ורוצים להיות תלמידים של רבינו, הבה ונתבונן מיהו הרבי שלנו: **רבינו הקדוש, חודשיים לפני הסתלקותו, שוכב על הרצפה בפישוט ידיים ורגליים ובוכה להקב"ה: "רבש"ע, איך זוכים להיות יהודי!"...**

רבינו הקדוש והנורא, שאין אנו **מתחילים** אפילו להשיג מי הוא היה, והנה הוא בוכה כמו תינוק "**רבש"ע, איך זוכים להיות יהודי!**"... והלימוד

בזה הוא, שאדם צריך לסלק מעצמו את כל הישות לגמרי!

וזה קשה מאד... זה באמת לא קל לבטל את הדבר המגעיל הזה – הישות, **אנחנו צריכים ללכת בקו הזה – לעבוד בכל הכוחות לסלק את הישות המגעילה הזאת! לדעת שאנחנו איננו יודעים כלום, ולא רק שלא יודעים כלום אלא זורקים את הכל, כאילו לא עשינו שום דבר!**

ויש לנו את רבינו שהוא מלמד אותנו זאת... רבינו הוא סמל ודוגמא לזה! זה היה מן השמים שנזכה לשמוע מהדבר הזה, כדי שניקח דוגמא חיה מזה; הרי רבינו היה אז בחדר שלו שוכב על הרצפה בפישוט ידיים ורגליים ובוכה ״רבש״ע, איך זוכים להיות יהודי!״ ופתאום נכנם הבעל הבית של הדירה שרבינו שכר בחודשיים האחרונים באומן, והוא ראה ושמע דבר כזה, וסיפר שרבינו בוכה **״איך זוכים להיות יהודי!״...**

וכמה אנחנו צריכים ללמוד מהדבר הזה, לבכות להקב״ה ולבקש **״רבש״ע, אני רוצה להיות יהודי! תלמד אותי, תקרב אותי לצדיקים שילמדו אותי, שאשבור את הגאות והישות שלי ואזכה לדעת שאינני יודע כלום!״...**

וענין של **׳כלום׳** הוא שיקול מאד דק, וכמו שמסביר ר׳ נתן, שצריכין בזה שכל, וכמבואר בתורה האחרונה של ליקו״מ ח״ב, שמצד אחד אדם צריך לדעת שהוא כלום, ומצד שני לזכור היטב **״אבל אנחנו עמך בני בריתך״** – יש לנו נשמה קדושה וטהורה!

ענין של ׳כלום׳ אסור שייאש את האדם וירחק אותו – ״אני כלום, ואין מה לדבר״... לא! אני כלום, אבל עכשיו אני מתחיל מחדש להתקרב אל הקב״ה!

זה הלימוד של הצדיקים – לימודו של **יוסף הצדיק**, שאני יודע היטב: אם אני בבחינת **׳מְפֻוָּח שָׁמַיִם מִטָּל׳**, בחינת **״אִם אֶפַּק שָׁמַיִם״**, אבל אני יודע אשר **״שָׁם אָתָּה״**, ויש לי עוד הרבה מה להשיג, ומאידך – אם אני בבחינת **״וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל״**, אעפ״כ **״הִנָּךְ״** – אתה פה, רבש״ע! דהיינו אפילו אם אני בבחינת **׳וּמִתְּהוֹם רִבְצַת תָּחַת׳**, אני מוצא את עצמי ממש למטה, ולא סתם ב׳**תהום**׳ אלא ׳**רובצת תחת**׳ – למטה ממש, בחינת מה שאמרו אנשי שלומינו על זה הפסוק ״וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ״ – ׳ואציעה׳ לשון של ׳הצעת המיטה׳, היינו שהוא כ״כ שרוי בתוך השאול, עד שהוא הציע לעצמו שם מיטה, מרגיש שהוא קבוע שם, ואין

מה לעשות... שזה הנשמע מאלו המילים "**וּמִתְּהוֹם רַבָּצֶת תָּחַת**" – למטה ממש, אבל גם שם "**מְבֹרֶכֶת ה' אַרְצוֹ**"!

יוסף הצדיק צועק: "**בתוך הארציות שלי – אין מקום מלא כל טוב כמו זה!**"... אתה נמצא אמנם במקום נמוך מאד? אתה בבחינת "**וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל**"? תדע היטב: "**הִנָּךְ**" – הקב"ה נמצא שם! וכשיחת רבינו הנזכרת לעיל, שיכולים להיות קרובים אל הקב"ה גם שם! אדם חושב שהוא פסול, והוא כבר איננו שווה כלום וכו', **אין דבר כזה!** "יש ענין שנתהפך הכל לטובה" – פתאום אתה יכול להפוך את הכל, והנה מ'**תהום רובצת תחת**' הגעת ל'**ממגד שמים מטל**'... הבית שלך נראה 'על הפנים', ואתה חושב "מה כבר יהיה איתי", אבל **עם שכל אמיתי והדרכה נכונה וישרה אתה יכול להפוך את הכל! רק אם תקבל את הלימודים איך להשתמש עם הדיבור הקדוש!**

ועל כן יוסף הצדיק בא לפני 'הושענא רבא', כי הוא מכין אותנו ל'הושענא רבא'; 'הושענא רבא' הוא זמן של 'דיבור בלא דעה', צועקים "**הושע נא הושע נא!**" **רבש"ע, צריכים ישועות!** ובזה אנחנו מבקשים מהקב"ה שהוא, כביכול, יתפלל עלינו, וכמו שרבינו מסביר (ליקו"מ ח"א סי' קה), שלפעמים אדם יכול לסוג מסוים של רחמים, אבל יש גבול על זה; שהנה אדם משיג שיש רחמי הקב"ה, והוא דופק על דלתי הרחמים, ומבקש מהקב"ה שירחם עליו, אבל זה רק עד מקום שהוא מגיע... מהי העצה לזה?

אומר רבינו: **תבקש מהרחמים האלו, שהרחמים של הקב"ה יבקשו עליך רחמים! שכביכול הקב"ה יבקש עליך רחמים!** שזה מה שהזכרנו היום ב'הושענות': "**הושע נא, פועל ישועות, הושע נא**", וכמו שאומרים בכל יום בתפילה (ברכת אהבת עולם): "**כי א-ל פועל ישועות אתה**" – רבש"ע, אתה פועל ישועות!

רגילין להגיד על הצדיק הזה ועל הצדיק הזה שהוא פועל ישועות, אבל כמובן מיהו ה'פועל ישועות'? הקב"ה! שהוא "**א-ל פועל ישועות**" [זה אותו ר"ת של "**פ**'ותח **א**'ת **י**'דיך"], הקב"ה הוא ה'פועל ישועות'! ומה עושים? מבקשים מהקב"ה: "**רבש"ע, תפעל לנו אתה ישועה! תתפלל בעדנו!**"... וכמו שאומר רבינו שם בתורה ק"ה, שהרחמים בעצמם יעוררו רחמים כאלו שאנחנו אפילו לא מבינים!

זהו יום **'הושענא רבא'**, ועל כן בכל ה'הושענות' אומרים "הושע **'נא'**" – **'נא'** זה לשון של תפילה, כמאמרם ז"ל (תנחומא וירא כב): **"אין 'נא' אלא לשון בקשה"**; וזהו שמבקשים **"הושע נא"** – רבש"ע, תתפלל שיהיה לנו ישועה! **'הושע'** אותנו אתה ע"י **'נא'** – שתבקש בעבורנו! וחוזרים ואומרים את זה בכל מילה – לפני ואחרי, כגון **"הושע נא למען אמיתך הושע נא"** וכן הלאה, כי מבקשים מקודם שהקב"ה יושיענו, ואח"כ מבקשים שוב: רבש"ע, תתפלל!

אדם טוען שה'הושענות' זה ארוך – שבע פעמים וכו', **אבל אם יש לאדם שכל הוא מתחבר לכל מילה, כמה נפלא זה!** היו צדיקים שבשעת ההקפות ב'הושענא רבא' היו מתחילין לפרש הנאמר ב'הושענות', כך נהגו כמה אדמורי"ם, והיתה אריכות רבה באמירת ה'הושענות'; אצל הרבי מסאטמאר זי"ע, כשחל שמ"ע כמו בשנה זו – בשבת קודש, ובערב שבת היה הו"ר, כשהתארך הזמן הוא אמר (פיוט "ידיד נפש"): **"מהר אהוב כי בא מועד"** – אני אוהב אותך, רבש"ע, אבל כבר הגיע המועד שנכנם שבת... והיה צריך לצוות לכל האנשים שילכו הביתה להדליק נרות שבת, כל זה מחמת אריכות ההקפות.

והעיקר – בתמימות ופשיטות, לדעת שכל מילה זו ישועה! עוד ישועה ועוד ישועה! כל ז' ההקפות שעושים ב'הושענא רבא', כל דבר ודבר זו ישועה בפני עצמה!

אומר רבינו: מ'הושענא רבא', מאלו הערבות – השפתיים, שקיימנו 'לבלות שפתינו בתפילה', מזה נעשה אח"כ 'שמחת תורה' – שאדם מתחיל להרגיש את השמחה של התורה! **אני יהודי ב"ה, ואני שמח עם היהדות שלי ב"ה! ואני יודע שעכשיו אני "בְּלַחוֹדוֹי עִם מַלְכָּא"** – עכשיו אני לבד עם המלך! ואמנם אתה בין כל האנשים, וכולם רוקדים יחדיו וכו', אבל באמת אתה לבד עם המלך!

הנה לקחת ספר תורה לכמה דקות – לא שרק אתה לוקח למשך זמן רב, אלא אחזת את הספר תורה כמה דקות, נישקת, חיבקת, הלכת ד' אמות עם הספר תורה, עשית את הקשר האמור, ועכשיו תמשיך להתפלל! בשמחת תורה, בכל הריקודים והשמחות אנחנו ביחד עם הקב"ה לבד! כל אחד לבד! ובזה פועלים כל הישועות...

הקב״ה יעזור לנו, שנזכה באמת לנצל את הימים הקדושים האלה – הימים האחרונים של החג, שמתחיל עתה באושפיזין של יוסף הצדיק, אח״כ דוד המלך, ואח״כ אנחנו ביחד עם הקב״ה לבד, שנזכה לפעול כל הישועות, שנה טובה ומבורכת בכל העניינים, בני חיי ומזוני רויחא, רפואות לכל עם ישראל, ישועות לכל עם ישראל שצריכים, שידוכים לכל אלו שצריכים, ילדים לכל אלו שצריכים, נחת מהילדים, פרנסה בשפע, שנזכה שתהא שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה!

זכות הדפסת והפצת הגיליון

לעילוי נשמת האישה הכשרה הצדקת חינקא חיה באבא בת רבי אברהם דוב ע״ה, ולע״נ הרה״ח ר׳ בנימין ביניש בן ר׳ יחזקאל שרגא ז״ל ולע״נ הצדקת רעכיל בת ר׳ יצחק ע״ה ולעילוי נשמת מיכל רונית ע״ה בת שרה ויצחק.

להצלחת בנימין בן אהרן נ״י וכל משפחתו ולהצלחת כל התורמים והעוסקים במלאכת הקודש שיחיו.

ולרפואתם המהירה של
נתן יחזקאל שרגא בן חינקא חיה באבא נ״י
הילד ישי בן סילקא יעל נ״י
ולרפואת צוריאל בן סגולה סיגלית נ״י
נעמי מרים בת חוה תחי׳
סילקא יעל בת אביבה תחי׳
משה בן אירן נ״י

ולע״נ ר׳ שלמה חנוך חרש ז״ל בן ר׳ ישראל משה, האשה ליאת שרה בת מרדכי ע״ה, ר׳ יעקב דוד בן אברהם ז״ל, מרת איטה בת הירש, האישה הכשרה מרת חנה בילא בת ברוך ע״ה. ולעילוי נשמת הדסה שולמית בת יצחק מנחם שיבלט״א. לע״נ אליעזר שלמה ז״ל בן בנימין שיבלחט״א. לע״נ אהרן בן שלמה ז״ל, לע״נ הילד יהונתן ז״ל בן אושרה דינה תחי׳ ולע״נ סיוון בת אליהו ע״ה

ניתן לקבל מידי שבוע במייל את הגליון
״אשי ישראל״ בכתובת
3070817gm@gmail.com
להצטרפות לרשימה התפוצה

לתרומת עבור העלון לרפואה הצלחה וכדו׳ ניתן לפנות לטלפון:052-7691732